

KAD SE KINA ZADRMA ...

Manager-magazin.de - 20.04.2007.

Autor: Kai Lange

Potresi na kineskoj berzi su sve učestaliji. Ulagачi trenutno pažljivije posmatraju indicije na berzi u Šangaju nego na Wall Street-u. S pravom. Ukoliko restriktivne mere Centralne banke ostanu bez uspeha Kina neće povući sa sobom u opasan vrtlog samo azijske "Tigar-države".

Ulagачi u Nemačkoj moraju iznova da podese svoje satove. Dosada je završna aukcija na berzanskoj trgovini u Njujorku u 22 sata po srednjeevropskom vremenu bio odlučujući termin da bi se pripremila za naredni berzanski dan. Sada akcionari mogu ranije da idu na spavanje ili da se bave drugim poslovima - ukoliko su narednog jutra između 7 i 8 sati potpuno budni. Tada berze u Aziji završavaju trgovinu - i ako tamo indicije ukazuju na nestabilnost, širom sveta počinje da se kotrlja talas prodaje.

Tako se dogodilo krajem februara, kada je pad kursa Shanghai Composite Index za punih 9% uzdrmao berze širom sveta. Ove nedelje samo laki naknadni potres: Shanghai Composite je ponovo pao za punih 4% i Dax Index je uprkos prethodno postignutnog rekordno visokog nivoa US-Index Dow Jones bio uzdrman.

Da li je ova nervoza preterana? Kineska ekonomija koja je u usponu ipak je još daleko od industrijski razvijene zemlje. Prošle godine Kina je

ostvarila kako je izračunao MMF po glavi stanovnika bruto domaći proizvod ispravljen za razliku u kupovnoj snazi u iznosu od 7.600 dolara. U Nemačkoj je ova brojka sa njenih 31.000 dolara četiri puta veća, u SAD sa njenih 43.000 dolara pet puta veća. Da li se precenjuje uticaj Kine kao zemlje se brzim rastom?

prezod

Odgovor je: Ne, bruto domaći proizvod Kine je 2006. godine u iznosu od 2,6 milijardi dolara još uvek niži nego BDP Nemačke. Ali od 2000. je godišnji rast privrede u Kini punih 10% - rast je bio deset puta veći nego u Nemačkoj (prosečno 0,9 % godišnje).

Sa takvom dinamikom Kina je srce i motor celokupnog azijskog privrednog regiona, koji već učestvuje sa 22% u svetskoj privredi i prema tome je igrač na ravnoj nozi sa Evropom. Kina diktira takt za privrednu dinamiku Azije: ako se motor pregreje biće paralizovan čitav region.

BOOM-region u Aziji ima iz određenog razloga poseban značaj:

U Aziji se poseban značaj pridaje stabilnom rastu stoga što on treba da neutrališe očekivano usporavanje US-privrede. "Dinamika rasta zemalja u usponu ublažava efekte slabljenja konjunktura u SAD", rekao je Nicolas Schlotthauer, menadžer Fonda DWS. "Ukoliko bi Kina kao predvodnik zemalja u privrednom usponu ispala, ova računica više ne bi važila".

Sve više trgovinskih puteva vode u Kinu. Za Hong Kong i Južnu Koreju, Kina je 2005. bila najvažnije izvozno tržište. Za industrijske nacije Japan i Indiju čija je privreda u usponu, Kina je drugo izvozno tržište, za Tajland, Indoneziju i Vijetnam treće.

Institut za nemačku privredu je izračunao

da za veliki broj azijskih država Kina spada u tri najveća kupca njihovih proizvoda.

"Sa svojom rastućom potrebom za "tvrdim" i "mekim" sirovinama Kina nije samo za azijske susede nego i za zemlje u razvoju u Južnoj Americi i Africi važan trgovinski partner" dopunjuje Schlotthauer. Stoga bi teškoće u privredi Kine uticale na opšte raspoloženje na tržištu: Ukoliko Kina kao davalac impulsa rapidno izgubi na dinamici razvoja onda bi investitori širom sveta bili suzdržaniji kada su u pitanju zemlje u razvoju.

Ekspert DWS je međutim uveren da Kina uprkos stope rasta koja izaziva vrtoglavicu ima dovoljno sredstava da izbegne pregrejavanje svoje Boom-privrede.

"Kineska privreda je očevidno jako regulisana", kaže Schlotthauer. "Vlada i Centralna banka stoga raspolažu brojnim polugama, da bi mogli da zauzdaju inflaciju."

Zapadne industrijske nacije pokušavaju, da pre svega, preko kamate izbegnu veći rast cena. I u Kini je Centralna banka nagovestila dalje povećanje kamate, ali to nije jedino sredstvo.

"U Kini bi kamate mogle umereno da porastu, ali Centralna banka nema interesa za znatno povećanje kamate, pošto bi to pogodilo unutrašnju potrošnju", rekao je Schlotthauer. Dugoročni cilj Centralne banke je stoga da

kvotu štednje snizi i da na ovaj način podupre domaću potrošnju.

Rast cena se može zakočiti i time da najviše cene npr. prehrambenih proizvoda ili benzina utvrđuje država. U Kini oko 25% cena za potrošačku korpu, koje su referentne za utvrđivanje inflacije, kontroliše država - pri njenim sadašnjim viškovima Kina može sebi priuštiti da subvencionise neke proizvode i da se tako postara da oscilacije cena na tržištima ne prebaci u potpunosti na sopstveno stanovništvo.

Vlada i Centralna banka bi mogle jače nego ovde (u Nemačkoj) da upravljaju davanjem kredita banaka: Centralna banka je proteklih meseci već treći put pooštrila odredbe o obaveznoj rezervi i time ostvarila da rastući deo likvidnosti pojedinih banka mora da bude deponovan beskamatno kod Centralne banke.

Na ovaj način se privrednom toku oduzima novac i otežava davanje kredita. Ovo je i sredstvo da se oteža špekulaciji akcijama ili nekretninama: Poslednji reli na tržištu akcija je privukao veći broj špekulanata.

“Kina može privrednom toku na različit način da oduzme likvidnost, a da pri tome ne mora značajno da podigne kamatu”- kaže Schlotthauer. Stopa inflacije, koja je u martu porasla na 3,3 procenta, mogla bi, prema

proceni DWS, krajem godine ponovo da se učvrsti na 2,5 procenta. “Pri rastu pd 10 do 11 procenta Kina bi mogla da živi i sa inflacijom od 3%.” - kaže Schlotthauer. On ne polazi od toga da najnoviji podaci o inflaciji mogu Kinu kratkoročno izbaciti iz koloseka.

Međutim: Budnost investitora je opravdana kada na berzama u Shanghai-u i Shenzen-u svetlucaju crvene lampice. Prejaki su trgovinski odnosi ne samo azijskih “Tigar-država” nego i zemalja u razvoju širom sveta. Preveliki je uticaj koji ovaj boom-region ima na privredni balans širom sveta. Realni privredni efekat Azije se od 1980. godine utrostručio, Japana čak ušestostručio.

Još se nije smanjila opreznost sa Wall Street-a za azijske berze i pored toga što Azija ide i dalje tim ambicioznim putem.